

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemati velja: Za celo leto predplačan 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za en mesec 1 gl. 40 kr.

V administraciji prejemati velja: Za celo leto 12 gl., za pol leta 6 gl., za četrt leta 3 gl., za en mesec 1 gl. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicijska, Semeniška ulica št. 2, II., 23.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in velja tristoletna peti-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr. če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Recepti se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob 1.6. uri popoldne.

Štev. 9.

V Ljubljani, v petek 11. januarija 1889.

Letnik XVII.

Moč židovstva.

△ Pisali smo že mnogo na tem mestu o antisemitizmu, ki se naravno mora širiti po krščanskih deželah. Krivico pa bi govoril oni, ki bi trdili, da je antisemitizem versko ali narodnostno vprašanje. Ne prvo, ne drugo, kakor smo že pojasnili v tem oziru svoje stališče. Antisemitizem, protizidovstvo je socijalno vprašanje. Kdo še vpraša sedaj svojega tovariša pri mizi, je-li žid, protestant ali katolik? Vsak nepristranski zgodovinar, ako ni žid ali židovski hlapec, more dokazati, da so se vsa židovska preganjanja — od izhoda Izraelcev iz Egipta do najnovejšega izгона židov iz Rusije — vršila le vsled socijalno-političnih vzrokov. Saj celó beremo v starem zakonu, da so si vsi židje pred izhodom iz Egipta izposodili od Egipčanov zlato in lepотиčje, ne da bi mislili, kedaj je bodo vrnili. Žid je nekaj in vselej častil zlato tele, in Merkur kaže židu pot življenja. Židje sami trdijo, da le nevoščljivost proti židovskemu bogastvu poraja antisemitizem. A tudi ta židovska trditev je bosa. Saj je minelo komaj petdeset let, ko židje še niso imeli sveta v oblasti. Židje so nomadsko pleme, ki ne gleda po nepremakljivem posestvu, marveč le po denarji. A dandanes ima denar največjo veljavo. Z denarjem kupiš si vso svetovno slavo, srečo in čast. Prišel pa bo in mora priti čas, ko se bo vse denarno gospodarstvo z oderuški postavitimi sesulo v prah in bode velik del socijalnega vprašanja rešen. Vsaka nenaravna stvar mora propasti, in to je sedanje denarno gospodarstvo, ko sedanji rod zastavi dolžniku delo in trud prihodnjih rodov. Pridejo še časi, ko se bodo ljudje smejali, da sedanji očetje zastavljajo delo svojih še nerojenih otrok, da sami živé v obilnosti. Kaj bode posledica temu? Poznejši rodovi bodo rekli, mi ne plačamo neopravičenih dolgov svojih lehkoživih očetov. Ali je arijsko pleme ustvarjeno, da le dela in služi, semitsko pa, da uživa? Židje nimajo nobene prednosti pred Bogom. Kar si z delom zaslužijo, tega jim nikdo ne zavida.

Kaj je torej vzrok antisemitizma? Način, kako so si židje v zadnjih desetletjih

pridobili ogromno bogastvo, to je vzrok krščansko-socijalnega gibanja in praktičnega antisemitizma. Kdor opazuje, s kakimi sredstvi si židje kopičijo premoženje, mora priznati, da je antisemitizem naravna posledica sedanjih razmer. Krščanstvo išče sredstev, da ne pogine pod težo židovske more. Žid ne pozná morale, marveč le državno kazensko postavu. Te se boji in ogiblje. Pravi kristijan pa dela tudi po svoji morali, ker stori dobro zaradi dobrega in se ne varuje hudega le zaradi časne kazni, marveč ker mu vera prepoveduje. In odtod izvira razloček med židom in kristijanom in posledica tega nasprotja je antisemitizem. Tudi žid ima vero, a ne ljubezni, marveč dobičkarije, egoizma.

O tem nas tudi pouči neko pismo, ki kroži med židi v Rusiji pod naslovom: „Kako si pridobi Izrael moč in oblast nad narodi sveta.“ To pisanje je sestavljeno iz izrekov slavnih rabincev, svojim čitateljem ga podamo v prevodu.

1. Šebet Ruben — Pariz. Vsi knezi in dežele v Evropi so zadolženi. Borza vravnava te dolgove. Taka kupčija pa se dela le z mobilnim kapitalom, zato mora biti ves v rokah Izraela. Začetek je dober. Na borzi smo gospodarji, zato gošpodujemo državam. Pomagajmo državam, da morejo delati dolgove, ker tako jih dobimo v oblast. Najbolje je, da država zastavi železnice, dohodke, rudokope in pravice. Borza je tudi sredstvo, s katerim se more premoženje malih ljudi spraviti v roke kapitalistov. Kupčija s papirji je srečna iznajdba našega ljudstva in akoravno se borzijanci goljufajo, vendar plača račun le nevernik.

2. Šebet Simon — Rim. Zemljiško posestvo ostalo bode vedno železno in trdno premoženje vsake dežele. To daje moč, čast in vpliv. Torej mora priti v roke Izraela. To je lahko, ker imamo denar. Izrael mora torej skušati, da prežene z zemljišč sedanje posestnike; olajšavati moramo zadolženje mladega plemstva po velikih mestih. S skupštvom manjšamo premoženje aristokracije in tako slabimo njeno veljavo. Zemljišča morajo biti premakljiva (mobilizovana), ako postane kurentno

blago. Kolikor bolj se razkosavajo zemljišča, tem lažje in ceneje je dobimo v svoje roke. V ta namen moramo več časa odtegovati denar hipotekam. Z izgovorom, da se olajša breme revnejšim stanovom in delu, morajo države in občine le zemljiščem naložiti davke in bremena. Ko bodo zemljišča v naših rokah, bodo najemniki in delavci dajali nam desetkratno najemščino.

(Konec sledi.)

Obresti v socijalnem oziru.

Pristavek.

(Konec)

Pravi se: denar je zdaj rodovit, zato so obresti opravičene. A ako je bil denar do sedanjega stoletja vedno nerodovit, ako vsi oni cerkveni učeniki, vsi oni krščanski modroslovci, ki so o posojilu kaj pisali, enoglasno trdijo, da je denar nerodovit, si pač ne morem misliti, zakaj bi bil denar naenkrat rodovit postal. Da je denar za kapitaliste rodovit, rad verjamem, ali da bi bil denar tudi za druge ljudi ali sam na sebi rodovit, naj verjame, kdor more. Denar je koristen, ako se rabi po svojem namenu, ali rodovitnost je ravno nasprotna njegovemu namenu. Denar je vrednostno znamenje, on nam zastopa ali predstavlja vrednost in ima zategadelj toliko rodovitnosti kakor kaka druga podoba.

Kaj pa zmerne obresti? Jaz med malimi in velikimi obrestmi ne najdem družega razločka kakor med malo in veliko krivico. Ko bi mi zdaj ne imeli nikakega dolga in bi jeli trditi, da so male obresti (recimo po 1%) same na sebi opravičene, ako bi dosledno ravnali, prišli bi v nekaj stoletjih gotovo v nihilizem. Sicer pa daje država le zmerne obresti in ima baš zaradi zmernih obresti veden deficit. Nezadolžen kmet dobi prav lahko posojilo z zmernimi obrestmi, a kedar ima že nekaj zmernih, ne dobi več na posodo z zmernimi, ampak le z velikimi obrestmi. Ko bi obrestno merilo palo in ko bi se zemljišča več ne smela zadolževati, bile bi gotovo za kmete male obresti boljše od veličih. Ako pa kapitalizem neomejeno vlada, je za kmeti

LISTEK.

Za poklicem.

(Česki spisal Fr. Jurij Kostál.)

(Dalje.)

Visoko gospôdo popade dolg čas. In kako ne? Včera je bil pravi poletni dan, vroč in jasen in sedaj — dež in vihra.

V salonu je tiho, žalostno! Le tam iz-za kota velike peči sveti se dobrovoljni smehlaj sivega starca!

Ali tega sedaj nikdo ne opazi.

Vihra cvili in piska in dež silneje pada v okno, dokler niso vse šipe preplavljene z vodo! —

Nenkrat pa nastane silnejši ropot in vse pregluši. Od daleč, od parka tam, ker se vsako deblo šibi pod težo viharja, šliši se in približuje ropot prihajajočega voza.

Sredi dolgega časa zagradi človek vse, kar ga more zmotiti!

Visoka družba vstane in hiti k oknu! Videti hoče tega, ki si upa v takem vremenu zunaj se voziti!

Prve so radovedne dame, za njimi dolgotopi „dandy“ in zavaljeni bankir, zadnja pa propadnik in žid.

Gledajo skozi okno! In kaj li vidiijo?

Kristalno okno prelito z vodo ne dopušča jasnega razgleda; ali visoka družba vidi dovolj.

V vihri in dežji pelje se mimo oken razkošnega in gorkega salona — duhovnik — z odkrito glavo! — Vihra vrta mu v laséh in meče mu debele kaplje v obličje; a ni mu mari zato. Oči žaré mu jasno in ogenj gori v njih, ogenj navdušenja. Kliče ga poklic; hoditi za poklicem pa je tako sladko!

„Duhovnik — k bolniku“, šepne ginena soproga visokega uradnika.

In pri tem se strese bankir, ziblje se nestrpljivo propadnik, in žid porogljivo se smehljajoč zmiga z glavo.

Zadele so jih besede imenitne gospe nekako nemilo.

„Duhovnik k bolniku — revež“ ponavlja gospa besede, da jih čuje tudi oni starček tam v kotu.

„In v takem vremenu!“ „Dandy“ hoče pokazati, kako da pomiluje tega duhovnika, prikupiti se

hoče gospéj. „Kaj pravite, milostiva“, dodene, „ni li to nezmisel? Človek tam nekje leži, recimo, da umira, umira — umre že tako ali tako, čemu pa duhovnika v takej nevihti klicati izpod varne strehe, v vihro in dež ga goniti?“

„Čemu?“

„Dandy“ se prestraši.

Pred njim je starec z osivelo glavo in z dobrovoljnim smehljajem!

A sedaj se ne smehlja! V modrih njegovih očeh sveti se navdušenje,

„Čemu li duhovnika klicati v takej nevihti“, vpraša starec naglašujoč vsaka besedo in dodene — „Hočete li, da vam povem, hočete li? Sicer ste navajeni drugačne zabave, vé krasne gospe in vi gospodje, kakor pa vam jo more podati reven, onemogel duhovnik — pogorski župnik — pa sedaj je tam zunaj — in stari duhovnik se nasmehne — sedaj je tam zunaj nekako dolgočasno — morda me bode te vendar milostno poslušali. Hočem vam pripovedovati nenavadne dogodke mej tem, ko brat moj nekomu donese posledno tolažbo.“

„Oh prosim, prosim“ ginena reče visoka gospa. In sama ne vé, kedaj in kako prime za roko sta-

stan vse eno, so li male ali velike obresti. Ako je obrestno merilo visoko, ima zemljišče le malo kapitalistične veljave, zato se dobi nanj le majhno posojilo. Ako bi zemljišče še ne bilo zadosti zadolženo, zadolžilo bi se pa do zadnjega klina, ko bi otroci zemljiško vrednost med seboj delili. Ko bi obresti pale, bi se zemljiška vrednost zvišala in zopet bi se moglo in pri gospodarjevi smrti celó moralo na posodo vzeti in obresti bi se zopet pomnožile. Kolikor manjše so obresti, toliko več se na zemljišče napravi dolga in toliko teže bi se pri prihodnji reformi zemljišča rešila dolga.

Kakor vse, kar je protinatorno, tako se morajo tudi obresti same uničiti. Recimo, da bi mi kristijani socijalno reformo iz raznih ozirov in vzrokov odložili „ad calendas graecas“, in recimo, da bi proletarijat, kateremu so obresti vzele imetje in vero, potrpežljivo prenašal krivico, bi se obresti vendar ne dale vedno ohraniti. Ker je na eni strani vedno več denarnega kapitala, na drugi strani pa vedno manj varnih hipotek ali da se tehnično izrazim, ker je vedno več ponujanja in manj popraševanja, zato obresti padajo in bodo padale, dokler ne propadejo. Zdaj se šodstotna posojila preminjajo v šodstotna. V petdesetih letih se bo po mnenju finančnih veščakov lahko dobilo na varno hipoteko posojilo po dva od sto. To bodo vendar zmerne obresti! V dvesto letih, če preje ne, bodo vsi dolžni papirji donašali toliko obresti, kakor zdaj srečke kake efektne loterije. Kaj pa potem? „Après nous le delouge“. Nam nič mar, saj nas ne bo več na svetu.

Kdor hoče verjeti, da so obresti pravične, mora veliko verjeti. Ta mora verjeti, da so dohodki brez dela pošteno zasluženi, da je podoba rodovitna, da je denar plodonosen, da ima vnanja natora namen ali vsaj zmožnost ljudem dajati čist dobiček in morebiti še celó, da so kapitalisti naši največji dobrotniki. V našem razsvetljenem veku nam pride pa res dosti reči na misel in vse radi verjamemo, samo resnice ne.

Kapitalizem je z obrestmi v najožji zvezi, je skoraj identičen z njimi. Obresti so čisti dobiček, bistvo kapitalizma je pa tudi čisti dobiček. Odpravite obresti in kapitalizem bo pal sam, pustite obresti pa zatirajte kapitalizem kolikor hočete in kapitalizem se vam bo v pest smejal.

Nekateri učenjaki, ki nočejo biti na kapitalističnem stališču, so res poskusili (česa pa učenjaki še niso poskusili?) dokazati, da so obresti same na sebi opravičene. Zato je pa v njih dokazih toliko nasprotij, kolikor je odstavkov. Ko bi mi trdili, da obresti zdaj niso več krivične, zavrgli bi s tem krščansko moralo. Darovali smo kapitalizmu že toliko imetja, ohranimo si vsaj krščanstvo.

Ker so obresti protinatorne, zato so tudi škodljive; ne morejo se tako rabiti, da bi bile koristne. Se vé, vsaka največja pregreha ali nesreča utegne „per accidens“ v kakem oziru koristna biti. Največje in najškodljivejše zlo je gotovo izvirni greh in vendar poje cerkev o njem: „o felix culpa“, pa tudi pristavi v katerem oziru: „quia talem ac tantum meruit habere redemptorem“. Ko bi kdo rekel, da sta povodenj in požar koristna, bila bi laž; ko bi pa rekel, da sta koristna marsikakemu rokodelcu, bila bi poroga duhovnika. Zdi se jej, da jo nekaj vleče k temu starcu!

„Oh prosim, prosim“ ponavlja „dandy“ ljubeznivo smehljajoč se.

„In ostali?“

Bili so radovedni! Prej zdel se jim je starec uganjka in sedaj rešil jo je on sam, proglašivši se duhovnika. In res! Ko se starec samosvestno vzklošne, odveže se mu za vratom črn robec — in pod njim? Zasveti se bel, bisernat, duhovniški ovrtnik —.

„Prosimo, prosimo!“ oglašé se vsi! Kje, kedaj pa so slišali že le-ti kakega katoliškega duhovnika? Bankir ne more v svetišče radi vednih opravkov in njegova hči? Zmečkala in poškodovana bi si tam vsa svoja bogata oblačila. Propadnik ta je prenemaren in žid? Ta je z duhovnikom govoril komaj dvakrat v svojem življenju in sicer takrat, ko so se bližale volitve. In sedaj bodo slišali duhovnika — ne propovedujočega a pripovedujočega. —

In visoka družba vzemši starca v svojo sredo posede se okoli mize.

In stari duhovnik začne pripovedovati. —

(Dalje sledi.)

polna resnica. Da so obresti „per accidens“ kedaj koristne, je gotovo.

Notranjega razloga za obresti ni nobenega in tudi nobenega biti ne more, z vnanjimi razlogi se pa nobena reč opravičiti ne more. Misimo tako daleč zabredli v obrestno močvirje, da ne moremo precej iz njega si pomagati in veliko jih je že obupalo, da bi se dalo še kedaj iz njega priti. Obresti so zlo, s katerim moramo potrpljenje imeti, ker ga ne moremo precej odpraviti, a prizadevati si moramo, da se odpravi, kar najprej mogoče.

Politični pregled.

V Ljubljani. 11. januarija.

Notranje dežele.

Na Dunaji se bodo vršila prihodnje dni **vojaška posvetovanja**. Došli so tje kaj v ta namen korni poveljniki fem. baron Philippović iz Prage, fem. vojvoda Virtemberški iz Lvova, fem. baron Schönfeld iz Gradca, fml. baron Reinländer iz Brna, fml. princ Ludovik Windischgrätz iz Krakovega in fem. baron Katty iz Požuna.

Knez Friderik Wrede, pooblaščenec kardinala Lavigerijeja, ki bode dne 20. t. m. odpotoval v Rim poročat o svojem dosedanjem delovanju, vdeležil se je predčerašnjim posvetovanjem, pri katerem se je sklenilo ustanoviti v Avstriji društvo pod imenom: „**Afriško društvo v zatiranje suženjske trgovine**“. — Dne 16. t. m. zvečer ob 7. uri se bode vršilo v velikem „Musik-Vereinssaal“ zborovanje, na katerem bode prečital začasni odbor društvena pravila. Vstop k temu zborovanju je vsakemu dovoljen ter se bode tudi smel vsakdo brez razločka vdeležiti razprave pri posameznih točkah pravil. Odbor se bode istotako volil iz navzočega občinstva.

Graška „Tagespost“ poroča, da je **združena nemška levica** sestavila odbor, ki se bode posvetoval o zemljiškem vprašanju. Nedavna državno-zborska razprava o kmetiskem dednem pravu je menda gospode poučila, da se jim je treba v tem oziru še mnogo učiti.

Razni klubi **ogerskega državnega zbora** se vže več dni posvetujejo o novi orožni postavi. Sej liberalnega kluba se vdeležujeta tudi domobranski minister Fejervary in pl. Tisza. Kolikor se more soditi po dosedanjih govorih, sprejela bode liberalna stranka postavo nepremenjeno. Zmerna opozicija je sklenila, glasovati proti postavi.

Vnanje države.

Srbski poslanik na dunajskem dvoru, Milan Bogičević, bode prestavljen v Atene. Na njegovo mesto bode prišel, kakor znano, Petronjević. Dosedanji poslanik v Atenah, Kraljević, bivši minister in prijatelj Milanov, ostane brez službe. Dalje je bil umirovljen okrajni glavar belgrajski, Bralović, odločen pristaša Garašaninov. Vse te važne premembe v diplomatskem in notranje-političnem osebjem so po splošnem mnenju le napovedovalci nadaljnjih večjih prememb, sevéda le pod tem pogojem, ako se bode hotel kralj ravnati po narodovi volji, katera se je pokazala pri zadnjih volitvah. — Belgrajsko neodvisno časopisje pravi, da je sedanji ministerstveni provizorij vzrok neprestanemu vznemirjanju naroda. „Pol. Corr.“ poroča, da se še ničesa ne vé, koliko časa bode Kristić še ministerski predsednik; splošnje se sodi, da bode trajalo to stanje še „nekaj tednov“. — Poslaniki vseh evropskih držav v Belgradu so se minoli petek poklonili kralju Milanu ter mu čestitali k novi ustavi. Z Dunaja se poluuradno javlja, da je srbska vlada vsem svojim zastopnikom v inozemstvu z okrožnico naznanila sprejem ustave. Kakor povdarja „Pester Lloyd“, vzbudilo je v Belemgradu posebno pozornost to, da je kralju čestital tudi ruski poslanik Persiani. Ta okoliščina je v resnici znamenita, ker osvetljuje stališče ruske vlade nasproti Srbiji, ob enem pa tudi kaže, koliko se sme verovati nekaterim vestem, ki govoré o ruskih nakanah zoper srbski prestol.

Pred nekaterimi dnevi se je zbrala k zborovanju **bolgarska** sinoda, da izvoli več škofov. Vlada je dotične volitve preiskala ter spoznala, da izvolitve škofov nasprotujejo postavnim določbam. Zaprla je tedaj zasedanje sinode ter ukazala eksarhu, naj razpiše nove volitve. — V drenopoljskem vilajetu razsajajo črne koze. Bolgarska vlada je zaradi tega ukazala, da se morajo zdravniški preiskati vsi potniki, ki pridejo iz one pokrajine. Napačno pa je poročalo več listov, da se je ob rumelijski meji odredila karantena.

Za **avstrijsko-ruske** odnošaje je velike važnosti nastopna vest londonskega vira: Polkovnik Zujev, ruski vojaški attaché na Dunaji, ki je svoj zadnji odpust prebil v Peterburgu, dobil je od carja nalog, naj cesarju Francu Josipu I. izrazi carjevo miroljubno mišljenje nasproti Avstriji. Car se je izjavil, da želi videti odstranjen vsak vzrok razprtijam, kajti kakor je nekda dvojil o avstrijski politiki v istočnem vprašanju, tako je sedaj prepričan o odkritosrčnosti in lojaliteti avstrijskega mišljenja. Rusija je za trdno sklenila, da ne bode storila ničesa, kar bi moglo kaliti mirovne odnošaje obeh držav.

Ruski trgovci v Odesi in borzni odbor so vložili pri upravi južno-ruskih železnic prošnjo, da bi se uvedel brzovlak, ki bi vsaj po dvakrat na teden vozil mej Odeso in Dunajem. — Preiskava zaradi nesreče pri Borkiju je končana. Zatoženih je deset oseb; mej njimi predsednik upravnega sveta karkov-kurške železnice, baron Hahn, in vodja dvornega vlaka, državni svetnik baron Taube. Ostali zatoženci so inženirji in železniški uradniki. — V Peterburgu so vladni krogi vedno bolj prepričani, da bode v kratkem odstopil minister Tolstoj, in sicer zaradi slabega zdravja. Grof Tolstoj se vže dlje časa ne vdeležuje več ministerskih posvetovanj. Kot njegov naslednik se imenuje pravosodni minister Manassein.

Nemškemu zaveznemu совету je došel načrt postave o sodnijskem jeziku v Alzaciji-Loreni, ki odstranjuje vse po zadnjem sodnje-ustavnem zakonu dovoljene izjeme ter določuje, da je odslej nemščina službeni jezik za vse sodnijske in izvansodnijske pravde. Tudi opravični jezik bilježnikov bo odslej nemški; francoščina je dovoljena le za nekatere slučaje pri oporokah.

Kakor že poročano, otvorila sta se **francoski** zbornici dne 8. t. m. Prva seja je že pokazala, kako so republikanci razcepljeni. Pri volitvi predsednikovi je prvi pot dobil Meline 181, Clémenceau 116 in Andrieux 103 glasove. Treba je bilo nove volitve. Toda še-le tretji pot se je dosegel vspeh, ker je Clémenceau odstopil na korist Meline-u, ki je dobil 253 glasov, boulangista Andrieux pa 149 glasov, ker so zanj glasovali desničarji.

Nizozemskemu kralju Viljemu se je povrnila stara ledična bolezen. Prepovedano mu je vsako delo ter ne sme zapustiti sobe. Vendar so zdravniki mnenja, da ni še neposredne nevarnosti, ker kralju še izvrstno diše jedila.

„Kreuzzeitung“ poroča iz **rumunske** prestolnice, da se bodo kmalu pričele obravnave za trgovinske pogodbe z Avstrijo. Upanja je dosti, da se bo tudi sklenila pogodba. Dalje pravi napominani list, da so Rumunci jako zadovoljni s sklepom prestolonaslednika Ferdinanda nastaniti se stalno v Bukareštu.

„Deutsches Wochenblatt“ objavlja pismo afriškega potovalca Junkerja z Dunaja, v katerem dokazuje, da so vse vesti o **Stanley-u** in **Eminu paši** nezanesljive. On sam trdi dvoje: Karavana Stanley-eva ni uničena ter je težko misliti, da je Emin paša vjetnik mahdijev. Ako so mahdijevci vjeli bele, potem sta to le Grk Marko ali malteški žid Vitehassan. Emin paša se je s parniki obrnil proti jugu Albert-jezera, ako je namreč zapustil Wadelai. Tippo-Tip je gotovo prijateljskega mišljenja, ker mu to velevate pamet in potreba.

Izvirni dopisi.

Iz Braslovč, 7. januarija. Po trgih in večjih vaséh zgornje savinjske doline vzbudila se je vže davno narodna zavést, in kar je ž njo v ozki zvezi, veselje do narodnega slovstva in veselje po izobražbi. V malih letih je ljubezen do materinega jezika in omike, katero si more priprost človek le z domačim jezikom pridobiti, tako krepke korenine pognala in tako plemenit sad obrodila, da se smejo savinjski trgi v tem oziru z vsakim drugim slovenskim krajem meriti.

Spominjajmo se savinjskega „Sokola“ z njegovim preblagim namenom, kmetске mladeniče v boljšo družbo vabiti in jih tako pijančevanja in pretepanja odvajati, prosto ljudstvo pa za narodne svetinje naše navduševati. Vsako leto prirejajo imenovani trgi veselice v narodnem duhu. Veselice pa niso tako neznanega pomena, kakor se navadno sodi. Njih prvi namen je res pošteno razveseljevanje, kar je za mladega človeka potrebno. Pa ž njimi se doseže še veliko več; namreč na veselicah se seznanijo in spoprijaznijo ljudje med seboj, ki so vendar v tolikih in tolikih slučajih drug na drugega navezani, in kar je še največje vrednosti, z narodnimi veselicami pridobi se naše ženstvo najložje za narodno stvar. Tudi v tem oziru je zgornja savinjska dolina svoj smoter dosegla; kajti inteligencija nežnega spola je vže tako narodna in govori tako čist jezik, da more marsikaterega narodnjaka osramotiti.

Čeprav braslovški trg v sredini teh zavednih krajev leži, spaval je vendar dolgo in trdo spanje duševne nezvesti. Temu krivo je sevéda, da biva v njem malo inteligentnih ljudij, največ pa, da so še ti za narodno stvar ne samo nekako mrtvi, temveč večinoma tudi vsakemu narodnemu podjetju nasprotni; večne razprtije pa, ki so iz gole krušne zavisti nastale, delajo vsako skupno delovanje nemogoče. Sicer se je pred par leti otvorila tukaj Cirilova podružnica; pa iz navedenih vzrokov je njeno življenje zelo rahlo in dandanes hira in umira. Če bi se mi torej na takozvane boljše in omikanejšje ljudi zanašali, zaostali bi za našimi soslednimi vasmi

do čista. Pa priprosti kmeti posestniki in mladeniči združili so se in ustanovili v preteklem poletju „bralno društvo“. Ker pa vsled neugodnih, v našem trgu vladajočih okoliščin imenovano društvo od kraja ni veliko udov dobilo, začetek je pa vsak težak, obrnil se je njegov odbor do odličnih braslovških rojakov s prošnjo za podporo. Vendar tudi tu so nekateri pokazali pravo malomarnost za duševni razvoj svojih domačinov. Vkljub temu razvita se sedaj to društvo prav lepo s pomočjo za branje zares zelo se zanimajočih društvenikov, zlasti pa z velikodušnostjo našega prečast. gosp. dekana, ki vse za-se naročene liste njemu prepušča. Tudi za društveno knjižnico je temelj vložen.

Kako je bralno društvo v Braslovčah potrebno, vidi se iz splošnjega zanimanja naših posestnikov in mladeničev za berilo. Časopisi se pazljivo prebirajo in knjige pridno izposojujejo, da dajo v dolgih zimskih večerih poučljivo zabavo. Dobri nasledki marljivega branja kažejo se vte sedaj, da se sliši iz ust priprostega človeka veliko čistejša slovenščina in večja izobraženost, kakor pred par leti. Upati torej smemo, da pri daljšem razevitju bralnega društva in rastočem zanimanju Braslovčanov za slovenstvo, narodnost in omiko bodemo tudi mi v kratkem času svoje vrle sosede došli in večkrat kako veselico v narodnem duhu zabeležiti imeli. Zato pa ne držimo rok križem: Audentes fortuna iuvat!

Slohanov Tine.

Iz Prage, 9. januarija. Ni pač mesta, v kojem bi bilo društveno življenje tako razvito in bi se nahajalo toliko društev in družb, kakor je primerno to v Pragi. Saj je celó v večjem Berolinu samo sedem društev več nego v precej manjši Pragi in njenem okolišu. Zanimalo bode gotovo marsikateriga čitatelja „Slovenca“, ako mu tu podam zanimiv pregled našega društvenega življenja, in pričem najprej s sokolskimi društvi in drugimi telovadnimi družbami, za katerimi se vrsté pevska, šahovna, besedna, politična in bralna društva.

Praga s svojim okolišem vred broji vkupe 22 sokolskih društev, med kojimi je „Sokol“ na starem mestu najstarejši s prelepo telovadnico. Za dostojne in prikladne prostore sokolstva v tej dóbi osobito skrbé društva na Žitkovem, Smichovem, v Holešovicích-Bubnech in v Libni.

Izmed banderij na konjih navajam: kmeti banderij okr. Kr. Vinogradi in banderij kmetov okr. Karlinskega. Borilnih društev čeških v Pragi je dvoje in dve češki veslarski društvi, na pr. veslarsko društvo „Slavia“.

Kolesarji češki združili so se v klube, in teh je sedem. Dalje tu stoluje „Češko osrednje društvo velocipedistov“.

Pevska društva, teh je sedemnajst v Pragi, vedno bolj procvitajo in se zlasti odlikujejo po velikem številu svojih članov. Dokaz temu so društva na pr.: „Hlahol“ (najstarše), „Lumír“, „Slavoj“, „Vitkov“, „Ozvěna“, „Lukes“, „Kos“, „Boleslav“, „Věnceslav“, „Tovačovský“ itd. in Ljubljancem še v dobrem spominu sloveča „Kýtara“. Med njimi ima odbor namen poseben zgraditi največjemu in najstarejšemu pevskega društvu „Hlahol“ dostojen lasten dom.

In nič manj ni glasbenih društev, in sicer sedemnajst. Med njimi se posebno odlikuje družba za negovanje cerkvene godbe, društvo citrarjev, harfenistov „David“, pomočno društvo prazkih godbenikov „Cecilija“, „Lýra“, „Smětana“ itd.

Prijatelji šaha najdejo dosti zabave v štirih društvi, koja gojé to igro.

Mnogobrojno je število besed; teh je devetnajst! Središče umetnikov je „Umělecká beseda“, Moravani se shajajo v „Moravski besedi“, trgovski svet ima „češko-slovansko trgovinsko besedo“, in osobito mnogo članov broji „Katoľická beseda“ — vsi v Pragi. Učitelstvo ima dve besedi. Bralna društva so tri; dalje so tudi izobraževalne besede, zlasti za rokodelce.

Rokodelskih besed je šestnajst, in sicer se nazivljajo navadno po slavni močeh, na pr.: Čelakovský, Havlíček, Jablonský, Týl itd.

Političnih društev broji Praga z okolico vred štiriintrideset, med njimi so znameniti: „Češki klub“, „Društvo pražkih mešťanov“, „Katoľiško politično društvo“, „Češko-slovensko društvo“ itd., in konečno je pet bralnih društev, med njimi „Akademický čtenářský spolek“ in najst dramatičnih društev, na pr.: „Thalia“, „Pokrok“, „Týl“, „Ratoolest“, „Kolár“, „Lipa slovanska“ itd.

Med vsemi navedenimi društvi bode pa nas na Slovenskem, zlasti one na Notranjskem in v okolici tržaški, zanimalo v sedanji dóbi društvo sv. Rafaela v obrambo katoľiških izseljencev. Temu društvu je glavni namen, da svari in varuje katoľiške izseljence goljufnih in sleparskih mešťtarjev, ki nevednost izseljencev izkoristujejo njim v gmotno in pravno škodo. To društvo stoluje v mestu Limburk na Lani in spolnjuje svoj namen s posredovanjem zaupnikov, koji so postavljeni na raznoterih krajih. Ti poverjeniki dadó potujočim ljudem brezplačen svet in pomoč v vseh zadevah, tičočih se potovanja v novi svet, zlasti da na prikladno ladijo stopijo, da niso opeharjeni, ko menjajo tuj denar, in da so priporočeni zaupnim možem v Ameriki. Vsak izseljenec torej, ki potuje preko Prage v Ameriko, in se izkaže z modrim listkom, koji se mu vroči na kolodvoru, dobi potrební pouk in pomoč v knežji pisarni nadškofjskega konzistorija v Pragi na Hradčanih zastoj.

Konečno vam javim, da se je v minolem letu tu usmrtilo 78 oseb, poskušanih samomorov je pa 59, vkupe torej 137 oseb, bodisi da je nasilno storilo svojemu življenju konec, bodisi nameravalo si okrajšati življenja pot. Med samomorilci je največ krščence, šivilj in vojakov.

Kdor ima priliko v mestih opazovati, kaki ljudje se ženijo in možé, ne čudi se prav nič tej samomorilni maniji. Vsak snubilec prinese ima v zakon neki fond — ne treba, da bi bili vselej denarji — temveč poglavitno v pravni sili, eneržiji življenja, da ne govorim o verskem fondu. Dandanašnje je večina ljudi, ki se ženijo: na duši in na telesu zbankrotovanih. Kaj revščina — ta ni še tako velika zapreka, ta pri pravni sili človeški traja samo en čas, ampak ta gorostasna pravna revščina.

Marsikdo se oženi kot bogataš, in je vendar poleg vsega svojega imenja — velik revček. K zakonski sreči in blaženosti je neobhodno potreben velik zaklad pravne sile in moči, ki umeje prenašati vse človeške slabosti, in to ne samo znabiti trenotek, temveč za vse življenje. Zaradi tega ni čuda, ako se soproj kmalu po poroki uveri, da si je k svojemu srcu pripel z rožicami odičenega — gada, ali pa, če se soproga prepriča, da je svoje življenje navezala na ničemurnika, otroka in sužnja, a ne na moža, potem seveda mora nastati — žalosten konec! In kaj stoprav, ako se takoj po svatbi uverita oba, da sta gledé ničemurnosti takorekoč vsvarjena jeden za drugega in si nimata vzajemno nič očitati in predbacivati! Kakošno je potem življenje!

Dnevne novice.

(Presvetli cesar) je daroval občini Orešje v bizeljski župniji 50 gld. za zvon.

(Državni zbor) se snide v drugi polovici tekočega meseca ter se bode pečal večinoma z gospodarskimi predlogami. Na vrsto bode prišlo tudi vprašanje o preklicu prostih pristanišč v Trstu in Reki. Kar se tiče železnic, predložila bode vlada postavni načrt, da se podržavite ogrsko-gališka in zapadna ogerska železnica.

(Deželni odbor kranjski) je te dni dobil prvi načrt za zgradbo deželnega gledališča. Načrt je izdelal arhitekt Jurij Hladnig na Dunaji, sin bivšega finančnega prokuratorja Hladniga v Ljubljani. Troški bi po tem načrtu znesli 182.000 gld., gledališče bi imelo prostora za 900 oseb.

(Slovensko gledališče.) Jutri dné 12. t. m. se bode igrala v dvorani ljubljanske čitalnice veseloigra „Srečen oče“. Ta igra je bila slovenskemu občinstvu vedno všeč. Za mesec januarij ste še na repertoirji opereta „Mesečnica“ in izvirna veseloigra „Pene“.

(G. državni poslanec profesor Šuklje) je v sredo kot član odseka za borzni davek obiskal dunajsko borzo, da bi na lici mesta proučil denarno kupčijo.

(Kandidat za državni zbor) namesto doktorja Aussererja, ki je odložil mandat, je A. Bakes, umirovljen c. kr. sodniški pristav in sedaj notarski kandidat v Slov. Bistrici. Zadnjo nedeljo je novi kandidat že razvijal svoj program v gostilni „Pri slonu“.

(Pri usmiljenih bratih v Gradcu) je minolega leta bilo 2009 bolnikov, za vse skupaj pride 40.386 dni; ozdravelo jih je 1427, okrevalo 276, neozdravljenih izstopilo 27, umrlo 177 in v oskrbovanji preostala za letos 102. Štajercev bilo je 1302, Ogrov 108, Korošcev 92, Čehov in Kranjcev po 72, Gornje-

in Spodnje-Avstrijev 74, Moravcev 38, Hrvatov 30, Taljanov 22, Tirolcev 17, Primorcev 15, Bavareev in Silezakov po 12, Galičanov 7, Solnogradčanov 5, Prusov in Hesov po 4, Sasov in Švicarjev po 3, iz Pruske Silezije, Vorarlberga, Württemberga po 2, iz Banata, Dalmacije, Anglije in Erdelja po 1 bolnik. Po veroizpovedanji bilo je 1972 katolikov, 1 Grk, 30 protestantov, 4 Izraeliti in 2 brezveroizpovedanca.

(Zaradi bogokletja pred kipom blažene Device Marije) ob cesti je bil klobučarski pomočnik A. M. v Ljubnem na Gornje-Štajerskem obsojen na šest mesecev ječe.

(V Lipnici) ob Muri je v zadnjem tednu v fari mrtvoud zadel pet oseb, in sicer jednega in istega dné tri do smrti.

(Prošnji trtnoušne komisije celjske) je ministerstvo ustreglo ter dovolilo ustanovo okrajne trsovnicice za vzrejevanje ameriške trte, kakoršne se ne loti trtna ušica. Nekateri strokovnjaki trdijo, da je izsesana zemlja kriva, da trta vzboli in da imenovani mrčes bolezen samo spremlja ter ni prvotni virok bolezni; pravijo, da jednaka osoda s časoma lahko zadene tudi ameriško trto, ko bode ta perabila za živež jej potrebne snovi v zemlji. Toda bodi temu kakor hoče, toliko je gotovo, da se dozda ušica še ni lotila nobene ameriške trte, ki so jo bili zasadili v okuženih krajih. V okrožnici z dne 5. t. m. vabi c. kr. okrajni glavar celjski ude trtnoušne komisije, kakor se nam piše, v sredo dne 16. t. m. na razgovor, kje in kako bi se naj vredila za celjski okraj dovoljena trsovnicica.

(Naučno ministerstvo) je vsled rekurza zaukazalo, da mora na trirazrednici pri sv. Marjeti nižje Ptujati biti izključljivo le slovenščina podučni jezik.

(Umrli) je dne 9. t. m. čast. gosp. Korbinijan Lajh, župnik pri sv. Juriji na Pesnici. N. p. v m.!

(Požar.) V Meretincih, župnije sv. Marjete pri Ptuj, je včeraj teden zgorelo pet hiš z gospodarskimi poslopji. Trije gospodarji so bili zarovani za neznatne zneske.

(Cesarjeviča Rudolfa bolnišnica) usmiljenih bratov v Št. Vidu na Koroškem je v minolem letu imela 1016 bolnikov raznih stanov, in sicer Bavarec 3, Čehov 6, Danca 1, Francoza 1, Italijanov 10, Korošcev 789, Kranjcev 66, Hrvatov 10, Primorcev 18, Moravcev 5, Gornje- in Nižje-Avstrijev 19, Poljaka 1, Prusa 1, Saksonec 4, Solnogradčana 2, Silezijana 1, Slavoncev 32, Štajercev 39, Tirolcev 7, Ogra 1. Po veri je bilo 982 bolnikov katolikov, 21 protestantov, 13 grkov.

(Ljudsko štetje.) Prihodnje leto se bode vršilo ljudsko štetje in se delajo že priprave. Upamo, da se bode to štetje bolje vršilo od zadnjega.

(Deželni zdravnik na Slatini,) gospod dr. J. Hoisel je tožil g. J. Johanausa, posestnika Slatine v Kostivnici, zaradi žaljenja časti. C. kr. okrajno sodišče v Rogateci je priznalo razžaljenje, pri c. kr. okrožnem sodišču v Celji pa je propadel „Sulverein“, zato žaluje „nemška sestra“ na Slatini pa si je naročila črno obleko.

(Naučno ministerstvo) je vsem šolskim oblastvom poslalo ukaz, da morajo svetni učitelji imeti v smislu § 5. novele za ljudske šole dovoljenje od cerkvenih oblastev dotičnih veroizpovedanj za poučevanje v krščanskem nauku.

(S Koroškega.) Pri občinskih volitvah v Štebnu na Zili so zmagali Slovenci. Vsled tega grozna jeza v nasprotnem taboru. V Bekštanju so Slovenci propadli vsled mlačnosti, ker jih ni dovolj prišlo na volišče. Na Bistrici v Rožni dolini in v Svečah so sijajno zmagali slovenski možje. — V Šmihelu pri Pliberku so rodoljubi dné 28 decembra ustanovili posojilnico za podjunsko dolino. Deležniki vplačajo po 10 gold. Načelnik je gosp. Jožef Kraut. — Za šolo v Lipi je presvetli cesar daroval 300 gold.

(V Komen) je prišel nadomestovat sodnika sodniški pristav g. Kazafura; na njegovo mesto je prišel avskultant g. Platzer iz Gorice.

(Novomeška čitalnica) je dne 2. t. m. izvolila za častnega člana g. Josipa Gorupa.

(Pozor!) Po Štajerskem se klati neki Vidmar ter prejema naročila s predplačili za neko steklarsko tovarno na Dunaji, pa ne odpošilja denarja ali naročil.

(Bralno društvo v Kostanjevici) priredi letošnji predpust, in sicer dné 13. januarija veselico s petjem, godbo, tombolo in prosto zabavo; 2. februarja „Vodnikovo svečanost“ s posebnim sporedom; 17. febr. veselico s petjem, godbo, tombolo, in 3. marca na pustno nedeljo „maškerado“. Odbor.

(Duhovniške premembe v tržaski škofiji.) Du-
hovni pomočnik v Škedenji, č. g. Josip Kompare,
gre kot župnijski in dekanjski oskrbnik v Ospe; na
njegovo mesto pride č. g. Brunon Kratzig, doslej
v škofijski pisarni.

— V južni Italiji so taki zameti, da se je ustavil železnični promet mej Temolijem in Campobassom. Italijani nas smejo letos zavidati.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	82	gl.	35	kr
Sreberna " 5% " 100 " " 16% " "	83	"	10	"
4% avstr. zlata renta, davka prosta . . .	111	"	70	"
Papirna renta, davka prosta . . .	97	"	85	"
Akcije avstr.-ogerske banke . . .	884	"	—	"
Kreditne akcije . . .	311	"	80	"
London . . .	120	"	95	"
Srebro . . .	—	"	—	"
Francoski napoleond. . .	9	"	55 ^{1/2}	"
Cesarski cekini . . .	5	"	69	"
Nemške marke . . .	59	"	25	"

Ivan Kimovec,
sin (1)

Pošilja naročeno blago dobro spravljeno in poštnine prosto

☛ Cenilke na zahtevanje. ☛

Tisk „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani.

tù- in inozemskih časnikov, teolo-
gičnih in drugih del.